

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

**ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ШАРҚШУНОСЛИК
ИНСТИТУТИНИНГ
ОДОБ-АХЛОҚ ҚОИДАЛАРИ**

Тошкент – 2018

Мазкур одоб-ахлоқ қоидалари институт Ёшлар иттифоқи бошланғич ташкилоти ташаббуси ва таклифлари асосида ТошДШИ Илмий Кенгашининг 2018 йил 30 августдаги 1-сонли йиғилиши қарори билан маъқулланган.

“Ёшларимизни мустақил фикрлайдиган, юксак интеллектуал ва маънавий салоҳиятга эга бўлиб, дунё миқёсида ўз тенгдошларига ҳеч қайси соҳада бўш келмайдиган инсонлар бўлиб камол топиши, бахтли бўлиши учун давлатимиз ва жамиятимизнинг бор куч ва имкониятларини сафарбар этаверамиз”.

Ш.М.МИРЗИЁЕВ

ҲУРМАТЛИ ШАРҚШУНОС!

Сиз ўз олдингизга шарқшунослик илмини эгаллашдек олий мақсад қўйгансиз. Бу мақсад йўлида Сиздан:

- дунё талабларига жавоб бера оладиган, хорижий Шарқ ва Ғарб мамлакатлари тилларини мукаммал билиш билан бир қаторда Яқин, Ўрта ва Узоқ Шарқ ҳамда Жанубий ва Марказий Осиё мамлакатлари маданияти, тарихи, фалсафаси, иқтисоди ва ижтимоий-сиёсий жараёнлари, халқаро сиёсати ҳамда чуқур билимларга эга бўлган юксак мақсадларни қалбига жо қилган ватанпарвар замонавий шарқшунос бўлишингиз;

- Умумбашарий ва миллий қадриятларга, анъаналарга ҳурмат ва эҳтиром билан муносабатда бўлиб, ижтимоий ва маданий фарқларни бағрикенглик билан қабул қилишингиз;

- Интеллектуал ва умуммаданий даражани мукаммаллаштириш ва ўз шахсини маънавий ва жисмоний такомиллашишга эришиш учун меҳнат қилишингиз;

- Ахлоқий ва ҳуқуқий меъёрлар ва мажбуриятларни ҳисобга олган ҳолда мақсадга эришишга қатъиятликни кўрсата билишингиз;

- Кенг қамровли билимларга эга бўлган, чет тилларини мукаммал билган, хорижий мамлакатларда, хусусан, хорижий Шарқ мамлакатларида кечаётган ижтимоий-сиёсий, иқтисодий, маъданий ва тарихий жараёнлар билан шуғуллана оладиган, илмий салоҳияти юқори мутахассис бўлишингиз;

- Танлаган соҳага оид фан ва техника ютуқларининг энг сўнгги намуналарини мукаммал эгаллашингиз, глобал компьютер тармоқларидаги маълумотларни таҳлил қила олишингиз, бунда ўзингизнинг инсоний, ватанпарвар позициянгизни аниқ намоён қилишга тайёр тура олишингиз;

- Жамиятда ва жамоада, ижтимоий ва хусусий аҳамиятга эга бўлган муаммоларнинг мазмун-моҳиятини тўлақонли англаш, тушуниш, таҳлил қилиш ва уларга ўзингизнинг шахсий муносабатингизни билдира олишингиз;

- Жамоа аъзоси сифатида амал қилишингиз лозим бўлган ахлоқий ва ҳуқуқий меъёрларга ҳурмат билан қараш ва олдингизга қўйган олий мақсадга эришишда қатъиятли бўлишингиз, жамоа манфаатларини шахсий манфаатлардан устун қўйишингиз, эзгулик, яхшилик ва саҳоват ҳаётий қадриятингизга айлана олишига эришишингиз талаб этилади.

1-БЎЛИМ. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1.1. Тошкент давлат шарқшунослик институтининг (бундан буён матнда ТошДШИ деб юритилади) одоб-ахлоқ қоидалари (бундан буён матнда “Қоидалар” деб юритилади) Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, “Ёшларга оид давлат сиёсатининг асослари тўғрисида”ги, “Ёшларга оид давлат сиёсати самарадорлигини ошириш ва Ўзбекистон ёшлар иттифоқи фаолиятини қўллаб-қувватлаш тўғрисида”ги ва “Ахборот эркинлиги принциплари ва кафолатлари тўғрисида”ги қонунлар, “Ёшлар йили”, “Баркамол авлод йили”, “Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили” давлат дастурлари, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг тегишли буйруқлари, ТошДШИнинг Устави, ички тартиб қоидалари ҳамда умумэътироф этилган маънавий ва ахлоқий тамойиллар асосида ишлаб чиқилган бўлиб, Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2011 йил 27 июлда бўлиб ўтган Ҳайъат қарори билан мазкур қоидаларни олий таълим муассасаларида жорий этиш тўғрисида қарор қабул қилинган.

1.2. Мазкур Қоидаларни шакллантиришда Ўзбекистон Республикаси таълимга оид қонун ҳужжатларида фуқароларга таълим, тарбия бериш, касб-хунар ўргатишнинг ҳуқуқий асосларини белгилашга ҳамда ҳар кимнинг билим олишдан иборат конституциявий ҳуқуқини таъминлашга, таълим олувчиларни маънавий-ахлоқий тарбиялашнинг ва маърифий ишларнинг самарали шакллари ҳамда услубларини ишлаб чиқиш ва жорий этишга қаратилганлиги сабабли ТошДШИнинг асосий вазифаси таълим ва тарбия беришдан иборат эканлиги назарда тутилган.

1.3. “Қоидалар” ТошДШИнинг маъмурияти, профессор-ўқитувчилари, ходимлари ва талабалари (**жамоа аъзолари**)нинг ТошДШИга оид ўзаро муносабатларидаги одоб-ахлоқ тамойиллари, риоя этишлари шарт бўлган хулқ-атвор қоидалари ва ҳуқуқ-мажбуриятларини белгилаб беради.

1.4. Талабаликка ва ишга қабул қилинаётган ҳар бир шахс **“Қоидалар”** билан танишиб чиқиши ҳамда унга риоя қилишини ўз зиммасига олиб имзо қўйиши шарт.

1.5. ТошДШИ жамоат, давлат ва нодавлат ташкилотлари, таълим ва илмий муассасалар, тадбиркорлик субъектлари, оммавий ахборот воситалари ҳамда талабаларнинг ота-оналари билан ўзаро муносабатларда **“Қоидалар”**даги нормаларга риоя этилишидан манфаатдордир.

1.6. “Қоидалар”га риоя қилиш ТошДШИ жамоа аъзоларининг барчаси учун мажбурийдир.

2-БЎЛИМ. МАҚСАД ВА ВАЗИФАЛАР

2.1. “Қоидалар”нинг мақсади ТошДШИ да соғлом маънавий ва ижтимоий-психологик муҳитни шакллантириш, унинг нуфузи ҳамда обрў-эътиборини асраб-авайлаш, юксак маънавий ва ахлоқий талабларга жавоб берувчи юқори малакали кадрлар тайёрлашга кўмаклашиш, ТошДШИнинг жамиятдаги ҳамда таълим тизимидаги мавқеини янада оширишга хизмат қилишдан иборатдир.

2.2. “Қоидалар”нинг асосий вазифалари:

- юксак маънавий-ахлоқий фазилатларга эга, жамият, давлат ва оила олдида ўз масъулиятини ҳис этадиган, давлатнинг ички ва ташқи сиёсатини тўғри англайдиган, ватанпарвар ва халқпарвар, ташаббускор ва тадбиркор, замонавий билимлар билан қуролланган ҳамда юксак инсоний фазилатларга эга бўлган иродаси бақувват, иймони бутун ва виждони уйғоқ мутахассисларни тайёрлашга;

- ТошДШИ жамоа аъзоларининг мафкуравий иммунитетини шакллантириш, сақлаш ва ҳимоя қилишга;

- ёшлар орасида одоб-ахлоқни бузишга, шу жумладан зўравонлик, ҳаёсизлик ва шафқатсизликни ташвиқот қилишга қаратилган ҳар қандай хатти-ҳаракатларнинг олдини олиш, жумладан, ёшларни ичкиликбозлик ва гиёҳвандлик иллатларидан, бошқа турли ҳалокатли таҳдидлар ҳамда биз учун ёт бўлган диний ва экстремистик таъсирлардан, тубан “оммавий маданият” хуружларидан ҳимоя қилишга кўмаклашишдан иборат.

3-БЎЛИМ. ЖАМОА АЪЗОЛАРИНИНГ ОДОБ-АХЛОҚИГА ОИД УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

3.1. ТошДШИда ҳамжихатлик, ўзаро ишонч, ҳурмат, бир-бирига ғамхўрлик қилиш ҳамда аҳил-иноқлик жамоа аъзоларининг ўзаро муносабатларидаги муҳим шартлардир.

3.2. ТошДШИда ўзаро муносабатларнинг асосий тамойили – бир шахснинг ҳуқуқи бошқа шахснинг ҳуқуқини паймол қилмаслиги лозим, жумладан жамоа аъзосининг сўз эркинлиги унга бировга тухмат ёки ҳақорат қилиш, ўзаро муносабатларда умум эътироф этилган ахлоқ қоидаларини намойишкорона менсимасликда ифодаланувчи беҳаё сўзлардан фойдаланиш, эътиқод эркинлиги диний маросим либосларида ТошДШИга келиш ва ТошДШИда тарбия жараёнига салбий таъсир кўрсатадиган кийиниш ҳуқуқини бермайди.

3.3. Жамоа аъзоларининг ТошДШИга диққатни тортадиган, танани шаффоф кўрсатиб турадиган, елка, кўкрак ва қорин, шунингдек тиззадан юқори қисмлари очик қоладиган ҳамда ҳаддан зиёд тор

кийимда ёки диний ибодат либосида, металл занжирлар, тўғноғичлар, танага турли мунчоқлар қадаган ҳолда, спорт кийим ва пойабзалида келиши тақиқланади. Жамоа аъзолари ТошДШИга ораста бўлиб, унга монанд кийимда келиши лозим.

3.4. Жамоа аъзосининг шаъни ва қадр қиммати ҳурмат қилиниши, халқимизнинг маънавий меросини авайлаб асраш мақсадида ўзаро муносабатларда бир-бирига нисбатан ҳурматсизлик қилиши, беҳаё сўзлар ишлатиши қатъий тақиқланади, институтда фақат ўзаро “Сиз” деб мурожаат қилиш одат тусига кириши лозим.

3.5. ТошДШИ жамоа аъзолари турли тадбирларда (мажлислар, тантанали йиғилишлар, амалий учрашувлар, байрамларда) сўзга чиқувчиларга нисбатан ҳурмат билан муносабатда бўлиш, осойишталик ва тинчликка риоя этиши шарт. Зарурат тақозо этса, бир нотик ўз сўзини тугатиб, бошқаси сўз бошлашига қадар юзага келадиган узилиш вақтида залдан чиқиб кетиш мумкин.

3.6. Биноларга кириш жойларида тирбандлик юзага келса, талабалар профессор-ўқитувчилар ва ходимларни, эркаклар эса аёлларни ўзларидан олдин ўтказиб юборишлари лозим.

3.7. Бинога кираётган ҳар бир киши биноларга кириб-чиқишни назорат қилиш учун тайинланган масъул шахс ёки навбатчига ўз шахсини тасдиқловчи ҳужжатни очиқ ҳолда кўрсатиши шарт.

3.8. Жамоа аъзолари ТошДШИ ҳудудида йўлнинг ўнг томонидан юришлари керак. Бир-бирига дуч келганда албатта саломлашишлари, бунда: талабалар профессор-ўқитувчилар ва ходимларга, эркаклар хотин-қизларга, ёшлар катталарга биринчи бўлиб салом беришлари тавсия этилади. Бундан қўл бериб сўрашиш истисно бўлиб, ёши катта шахслар биринчи бўлиб қўл узатганидан кейингина унга жавобан қўл узатиш мумкин.

3.9. Миллий ва умумбашарий қадриятларга хос бўлмаган ёки ТошДШИнинг ички муаммоларига таалукли масалаларни Интернет тармоғига жойлаштириш ёки ундан турли мақсадлар йўлида фойдаланиш тақиқланади.

3.10. Компьютерларда ТошДШИга тегишли бўлмаган маълумотларни, шунингдек, турли кинофильмлар, ноқонуний диний маълумотлар, беҳаё суратлар, миллий, ирқий, этник, диний адоватни тарғиб қилувчи ҳар қандай материалларни тайёрлаш, сақлаш, тарқатиш ва тарғиб этиш қатъиян ман этилади.

3.11. Ўқув машғулотларига ва ишга ҳамда жамоа аъзоларининг осойишталигига ҳалақит берадиган хатти-ҳаракатлар (радиоприёмник, телевизор, магнитофон ва бошқа овоз кучайтириш воситаларидан мақсадсиз фойдаланиш) содир этиш тақиқланади.

3.12. ТошДШИ жамоа аъзолари дарс машғулотлари ва ишга белгиланган кун тартибига кўра ўз вақтида келишлари шарт.

3.13. ТошДШИда ҳар қандай ҳуқуқбузарлик содир этиш таъқиқланади, шу жумладан, тухмат қилиш, ҳақорат қилиш, жамоа аъзосига маънавий ёки моддий зарар етказиши мумкин бўлган маълумотни тарқатиш, тан жароҳати етказиш, фуқоролик муомаласидан чиқарилган воситаларга оид муносабатларга киришиш (гиёҳванд моддалар, психотропик воситалар ва ҳоказо), ичкиликбозлик, кашандалик, майший тинчликка тажовуз қилиш, жанжаллашиш, қимор ва тавакалчиликка асосланган бошқа ўйинлар ўйнаш қатъиян ман этилади.

4-БЎЛИМ. ТошДШИ ЖАМОА АЪЗОЛАРИНИНГ КИЙИНИШ МАДАНИЯТИГА ДОИР ҚОИДАЛАР

4.1. Ташқи кўриниш - инсонинг ким ва қандай эканлиги ҳақида дастлабки маълумотни берувчи, унинг турмуш тарзи ва ҳаётида муҳим аҳамиятга эга бўлган фаолияти эканлигини инобатга олган ҳолда ТошДШИ жамоаси кийиниш маданиятига риоя қилиши лозим.

4.2. Жамоа аъзоларининг ТошДШИга меъёрий хужжатларда белгиланган тартибга номувофиқ кийиниши тақиқланади. Жамоа аъзолари ТошДШИга ораста бўлиб, унга монанд кийимда келиши лозим (Кейинги бандларда кийиниш тартиби алоҳидалашган тарзда баён қилинади).

4.3. Институтда раҳбар педагог-ходимлар, (ёки бўлажак педагог-ходимлар) касбига мос ҳолда кийинишлари талаб этилади. Педагог-ходимлар ва мураббийлар талабаларга ибрат намунасини кўрсатишлари шарт.

4.4. Ғайриоддий соч турмаклари, ортиқча бўянган, паст савияли “оммавий маданият” белгиларини ўзида намойиш этган ҳолда, спорт кийими ва пойабзалида келиши **тақиқланади.**

4.5. Устки кийимнинг турлари - бичими ортиқча безаклардан ҳоли, классик шаклдаги костюм, юбка, блузка ва кўйлақдан иборат бўлиши шарт.

4.6. Костюм, юбка ва кўйлақлар қора, кулранг, кўк ранглардаги сидирға ёки чизиқли классик матолардан, блузка эса, оқ рангда бўлиши лозим. Юбканиинг узунлиги тиззадан юқори бўлмаслиги керак.

4.7. Аксессуарлар (сумка, кўзойнак ва безаклар) ҳам корпоратив услубга мос ҳолда танланиши, ортиқча безаклардан ҳоли бўлиши, заргарлик тақинчоклари (зирак, узук, мунчоқ ва бошқалар) кўзга

яққол ташланмайдиган, нозик, нафис ва сипо шаклда дид билан такилиши лозим.

4.8. Сочлар ораста йиғилган, ўрилган ёки турмакланган, ортиқча аксессуарлардан холи бўлиши керак.

4.9. Махсус формалар кийиладиган ОТМ(тиббиёт, транспорт, божхона, ҳарбий ва ички ишлар)ларда кийиладиган кийимлар ва шунга монанд бош кийим тоза, текис, тиззадан пастда туриши, енги узун (фаслга қараб), классик услубда, чет эл ва турли ҳил фирма ёрлиқларидан холи бўлиши лозим.

4.10. Устки кийимнинг турлари - бичими классик шаклдаги костюм, шим, кўйлак ҳамда галстукдан иборат.

4.11. Костюм ва шимлар қора, кулранг, кул ранглардаги сидирға ёки чизикли матолардан, кўйлақлар эса очик рангларда (оқ, кулранг, кўк) бўлиши лозим.

4.12. Галстукнинг кенглиги ўртача, узунлиги камаргача бўлиб, ранги костюм ва кўйлақка мос танланиши керак.

4.13. Талаба йигитлар талабага мос, ручка, қалам, китоб, дафтарлар солиб юриш мумкин бўлган, ранги устки кийимга ярашимли қора, кулранг, жигар рангдаги сумка-портфеллар тутишлари лозим.

4.14. ТошДШИ ходим ва талабаларнинг кийинишида **ман қилинадиган** ҳолатлар :

А) Аёл ходима ва талаба-қизлар учун:

- Узунлиги тиззадан калта бўлган, шаффоф ва ялтироқ матолардан тикилган, бичими тор, баданга ёпишиб турадиган, кўкрак, қорин, елка қисми очик блузка ва кўйлақлар кийиш;

- Безак сифатида маънавий-ахлоқий тарбияга мос келмайдиган ёзувлар, турли реклама маълумотлари, давлат рамзлари, зўравонлик, фаҳш элементларини тарғиб қилувчи расмлар ва ёзувлар акс этган, русум сифатида “йиртилган”, “титилган” ва жинси матосидан тикилган кийимларда юриш;

- Муассаса ҳудудида спорт кийимлари, калта шим ва кроссовкаларда юриш (жисмоний тарбия дарслари ва дарсдан сўнг талабалар турар жойи биноси, спорт майдончалари ва ҳашарлардан ташқари);

- Ҳижоб ва бошка диний кийим-бошларда юриш;

- Ўқув анжомларини рўзғор, бозор-ўчар учун мўлжалланган пакет- ҳалталарда солиб юриш;

- Қулоқ ва бармоқлардан ташқари тананинг турли қисмларига зирак ёки металл буюмлар тақиб юриш;

- Кийимларда турли ҳил чет эл ва бошқа фирма ёрлиқлари бўлиши ман этилади.

Б) Эркак ходим ва талаба йигитлар учун:

- Бичими тор, ялтироқ, баданга ёпишиб турадиган ҳамда маънавий-ахлоқий тарбияга мос келмайдиган ёзувлар, турли реклама маълумотлари, давлат рамзлари, зўравонлик, фахш элементларини тарғиб қилувчи расмлар ва ёзувлар акс этган, русум сифатида “йиртилган”, “титилган” ва жинси матосидай тикилган кийимларда юриш;

- Муассаса ҳудудида спорт кийимлари, калта шим ва кроссовкаларда юриш (жисмоний тарбия дарслари ва дарсдан сўнг ТТЖ биноси, спорт мажмуаси ва хашарлардан ташқари);

- Ўқув анжомларини рўзғор, бозор-ўчар учун мўлжалланган пакет-халталарда олиб юриш;

- Соч-соқолларни ўстириб юриш;

- Бўйин тақинчоқлари ёки турли металл буюмларини тақиш ёки осиб юриш;

4.15. Танага бодиард услубида турли суратлар чиздириш, татуаж ва пирсинглар тушириш одоб-ахлоқ қоидаларига зид ҳисобланади ҳамда институтга бу ҳолда келиш ман этилади.

5-БЎЛИМ. ПРОФЕССОР-ЎҚИТУВЧИЛАР ВА ТАЛАБАЛАРНИНГ ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ ЖАРАЁНИДАГИ ЎЗАРО МУНОСАБАТЛАРИ

5.1. Профессор-ўқитувчилар ва талабаларнинг таълим-тарбия жараёнидаги ўзаро муносабатлари “Устоз-шогирд” миллий анъаналарига асосланиши лозим.

5.2. Профессор-ўқитувчи аудиторияга кирганида барча талабалар ўринларидан туриб саломлашишлари, сўнгра ва фақат ўқитувчининг рухсати билан ўз жойларини эгаллашлари лозим.

5.3. Дарс машғулотлари вақтида уяли алоқа воситаларидан фойдаланиш барча учун қатъиян тақиқланади.

5.4. Талаба ўзининг ноҳўя ҳаракатлари билан дарс машғулотларига халақит берса, профессор-ўқитувчи юзага келган вазият ҳақида деканатни хабардор қилиб ва унинг рухсати билан бундай талабани машғулотлардан четлатиши мумкин.

5.5. Талабада профессор-ўқитувчи билан ўқув машғулотларидан ташқари вақтда мулоқот қилиш зарурати бўлса, унда талаба қуйидаги қоидаларни, яъни:

-профессор-ўқитувчи талаба билан дарс жадвалига мувофиқ машғулотларда, маслаҳат соатларида, мустақил ишларни, рейтинг назоратини топширишда ёки ўзаро келишув бўйича белгиланган вақтда шуғулланишини;

-ўзи мулоқот қилмоқчи бўлган профессор-ўқитувчининг лавозими, исми, отасининг исми ва фамилиясини аниқ билиши шарт.

5.6. Талаба олдиндан келишилмаган ҳолда профессор-ўқитувчининг ҳузурига келса, умумий ёки ўзаро келишилган маслаҳат соатига кеч қолиб келган ёки келмаган бўлса, профессор-ўқитувчидан ҳатто қисқа вақт суҳбатлашишни талаб қилишга ҳам ҳақли эмас.

5.7. Айрим ҳолларда талабалар профессор-ўқитувчини алмаштириш илтимоси билан мурожаат қилишлари мумкин. Бунинг учун жиддий сабаблар (кўполлик, таъмагирлик, профессор-ўқитувчининг айби билан машғулотлар ўтказилишидаги мунтазам узилиш ҳолларини исботловчи далиллар) кўрсатилиши ва у бўйича гуруҳнинг ягона фикри мавжуд бўлиши шарт.

5.8. Профессор-ўқитувчи билан талаба ўртасида рейтинг назоратини топширишга доир зиддият келиб чиққан ҳолларда, талаба рейтинг назоратини махсус комиссияга топшириш учун рухсат бериш илтимоси билан кафедра мудирига мурожаат этиши мумкин. Бунда мурожаат асосланган бўлиши шарт. Бундай масалалар кафедра мудирининг тақдимномасига биноан факультет декани томонидан ҳал этилади.

6-БЎЛИМ. ПРОФЕССОР-ЎҚИТУВЧИЛАРНИНГ ЎЗARO МУНОСАБАТЛАРИ

6.1. Профессор-ўқитувчиларнинг ўзаро муносабатларида – ягона жамоа, ўзаро ҳурмат ва эътибор, дўстлик, ҳамжихатлик, ҳалоллик ва адолат тамойиллари амал қилиши лозим.

6.2. Профессор-ўқитувчилар муносабатларида инсон кадр-қимматига ҳурматсизлик қилиш, шахсиятини камситиш, ўзганинг интеллектуал мулкани ўзлаштириб олиш, кўполлик, беҳаё сўзлар ишлатиш, муштлашиш, ўзгаларга маънавий, моддий ёки жисмоний зиён етказиш қатъиян ман этилади.

7-БЎЛИМ. ТАЛАБАЛАРНИНГ ЎЗARO МУНОСАБАТЛАРИ

7.1. Талабаларнинг ўзаро муносабатларида – ягона жамоа, ўзаро ҳурмат ва эътибор, дўстлик, ҳамжихатлик, ҳалоллик ва адолат тамойиллари амал қилиши лозим.

7.2. Талабалар муносабатларида инсон кадр-қимматига ҳурматсизлик қилиш, шахсиятини камситиш, ўзганинг интеллектуал мулкини ўзлаштириб олиш, кўполлик, беҳаё сўзлар ишлатиш, муштлашиш, ўзгаларга маънавий, моддий ёки жисмоний зиён етказиш қатъиян ман этилади.

8-БЎЛИМ. ПРОФЕССОР-ЎҚИТУВЧИЛАРНИНГ ОДОБ-АХЛОҚҚА ОИД МАЖБУРИЯТЛАРИ

- одоб-ахлоқ қоидаларига риоя қилишда талабаларга намуна бўлиш;

- ТошДШИ манфаатларига зид бўлган хатти-ҳаракатлардан ўзларини тийиш;

- бирор – бир нохуш воқеа ёки ҳодиса рўй берса, зудлик билан у ҳақида маъмуриятга хабар бериш;

- ТошДШИ шаъни ва нуфузига доғ туширадиган ҳар қандай ҳолатларнинг олдини олиш;

- ТошДШИ тўғрисидаги ахборотлардан унинг манфаатлари ва обрўсига зиён етказиш учун ёки ўз манфаатлари йўлида фойдаланмаслик;

- дарс жараёнида талабаларга одоб-ахлоққа оид миллий анъаналаримиз, урф-одат ва қадриятларимизни тарғиб қилиш;

- ёшлар орасида соғлом турмуш тарзини қарор топтириш, уларни ичкиликбозлик ва гиёҳвандлик иллатларидан, бошқа турли ҳалокатли таҳдидлар ҳамда биз учун ёт бўлган диний ва экстремистик таъсирлардан, тубан “оммавий маданият” хуружларидан огоҳ этиб бориш;

- таълим олувчиларни маънавий-ахлоқий тарбиялашнинг ва маърифий ишларнинг самарали шакллари ҳамда услубларини ишлаб чиқишга кўмаклашиш.

- турли миллатларга мансуб бўлган ҳамкасблари ва талабалари билан ўзаро муносабатда бағрикенглик, ҳушмуомилалик ва ўзаро ҳурмат тамойилларига амал қилиш.

9-БЎЛИМ. ТАЛАБАЛАРНИНГ ОДОБ-АХЛОҚҚА ОИД МАЖБУРИЯТЛАРИ

а) ТошДШИ ҳудудида:

- ҳудудга киришда талабалик гувоҳномасини кўрсатиб кириш;

- ҳудудни ифлослантIRMаслик ва чиқиндиларни фақат жойлардаги урналарга ташлаш;

- устозлар ва бошқа ўзларидан катталар билан дуч келганда салом бериш;

- ўқув машғулотлари вақтида ҳудудда сабабсиз юрмаслик;

- ТошДШИ мулки (кўчар ва кўчмас мулки, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси ва ҳоказолар) га эҳтиёткорона муносабатда бўлиш;

- кийиниш ва ўзаро суҳбат одобларига риоя қилиш;

- мутасаддиларнинг рухсатисиз турли реклама воситаларини осмаслик;

- ТошДШИ ҳудудида тинчликка риоя қилиш;

- бинодаги лифтлардан фойдаланаётганда аввал ногиронлар, кексалар, хомиладорлар ва устоз-мураббийларга навбат бериш;

- наркотик ва психотроп моддалар, алкоголь ва тамаки маҳсулотлар истеъмол қилиниши ҳамда тарқатилишига қарши курашиш. Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига мувофиқ юқоридаги ҳолатлар ҳақида тегишли ташкилотларга ўз вақтида хабар бермаслик жавобгарликка сабаб бўлиши алоҳида қайд этилади.

- турли миллатларга мансуб бўлган устозлар ва мурраббийлари, институтнинг барча ходимлари ҳамда барча талабалар билан ўзаро муносабатда бағрикенглик, хушмуомилалик ва ўзаро ҳурмат тамоийилларига амал қилиш.

б) аудиторияда:

- уяли алоқа воситаларини ўчириб қўйиш;

- дарс вақтида гаплашмаслик;

- жиҳозларга маданий муносабатда бўлиш, парталарга ёзмаслик;

- қоғоз ва бошқа кераксиз нарсаларни қолдириб кетмаслик;

- овқатланмаслик, сақич чайнамаслик.

- дарсдан сўнг аудиторияни тозалаб чиқиб кетишлик (доскаларни артиб, кераксиз қоғоз чиқиндилардан тозалаш)

в) умумий овқатланиш жойларида:

- таомларни олишда навбат тартибига риоя қилиш;

- тирбандлик ҳолатида устозлар, аёллар, ёши катталарга ҳурмат кўрсатиш;

- овқатланиш вақтида шовқин солмаслик;

- умумий овқатланиш шаҳобчасида белгиланган тартиб-қоидаларга риоя қилиш.

- устозларга ажратилган махсус овқатланиш жойларни банд қилмаслик

г) ахборот ресурс марказида:

- АРМ ходимлари билан хушмуомалада бўлиш;

- Фақат билим олиш, машғулотларга тайёргарлик кўриш учун ташриф буюриш;

- китоблар ва жиҳозларга эҳтиёткорона муносабатда бўлиш;

- баланд овозда сўзлашмаслик ва атрофдагиларга халақит бермаслик;

- қоғоз, сақич ва бошқа чиқиндиларни қолдириб кетмаслик;

- китобларни олиш ва топшириш тартиб-қоидаларига риоя қилиш.

д) талабалар турар жойларида:

- мавжуд жиҳозларни асраш, уларга зарар етказмаслик;

- электр-энергияси ва сув ресурсларидан тежамкорона (оқилона) фойдаланиш;

- санитария ва гигиена хоналаридан фойдаланиш қоидаларига амал қилиш;

- талабалар турар жойи “Низоми” ва “Ички тартиб қоидалари”га қатъи риоя қилиш.

е) спорт мажмуаларида:

- спорт мажмуасига хос бўлган кийим ва пойабзалларда кириш;

- спорт инвентарларига нисбатан маданий муносабатда бўлиш;

- машғулотлардан кейин спорт инвентарларини белгиланган жойларга қайта топшириш;

- спорт мажмуасининг белгиланган тартиб-қоидаларига риоя қилиш.

ж) маданият саройи ва бошқа оммавий тадбирлар ўтказиш жойларида:

- ўриндиқ ва бошқа жиҳозларга нисбатан маданий муносабатда бўлиш;

- оммавий тадбирлар вақтида хуштак чалмаслик, бақирмаслик, тадбир тугашидан олдин сабабсиз чиқиб кетмаслик;

- ухлаб ўтирмаслик, ўриндиқларга ётиб олмаслик, бир-бири билан гаплашмаслик, ён атрофдагиларга халақит бермаслик.

Шунингдек,

- турли давраларда ўзининг намунавий хулқи ва билими билан ТошДШИ ҳақида юксак ижобий таассурот ҳосил қилишга интилиш;

- доимо комилликка интилиш, ҳалоллик ва адолат билан ҳаёт кечириш каби олижаноб фазилатларни чуқур англаш;

- ТошДШИ манфаати, унинг шаъни ва шонли анъаналари, обрўси ҳамда нуфузи тўғрисида қайғуриш, уларни сақлаб қолишга жонкуярлик қилиш ва уларга ҳурмат билан муносабатда бўлиш.

10-БЎЛИМ. ПРОФЕССОР-ЎҚИТУВЧИ ВА ТАЛАБАЛАР ОДОБ-АХЛОҚИДА МАН ЭТИЛАДИГАН ҲОЛАТЛАР

Профессор-ўқитувчига:

- жамоа аъзоларининг шахсиятини ва қадр-қимматини камситиш, ўзгаларнинг шахсий ва оилавий муаммоларини муҳокама қилиш;
- жамоа аъзолари ва бошқалар устидан турли ифво, ғийбат ва бўҳтонлар уюштириш;
- талабалар билан ўз ҳамкасабаларининг касбий ва шахсий камчиликларини муҳокама қилиш;
- талабаларни асоссиз ўқув машғулотлардан чиқариб юбориш;
- ўқув машғулотларида тижорат рекламаси ўтказиш;
- ўқув машғулотларида диний ташвиқот олиб бориш;
- ўқув машғулотларига маст, соч-соқол олинмаган ва кийиниш тартибига риоя қилмаган ҳолда келиш;
- биноларда ичиш ва чекиш кабилар қатъиян ман этилади.
- талабаларга шахсий намуна сифатида профессор-ўқитувчилардан кийиниш маданиятига риоя қилиш талаб этилади.

Талабага:

- профессор-ўқитувчиларга кўполлик қилиш, машғулотлар вақтида асоссиз гапириш;
- профессор-ўқитувчи билан бошқаларнинг баҳосини муҳокама қилиш;
- ёлғон гапириш, фирромлик ёки профессор-ўқитувчиларни чалғитиш билан боғлиқ ҳар қандай хатти-ҳаракатлар қилиш;
- ходимлар ва ўз ўртоқларига нисбатан ҳурматсизлик қилиш;
- ёзма ишларни ҳимоя қилиш ва рейтинг назоратига доир бошқа тартиб-таомилларни бажариш вақтида четдан ёрдам олиш, ўзгаларга ёрдам кўрсатиш;
- бошқа шахслар томонидан тайёрланган топшириқлар ёки ёзма ишларни ўз номидан топшириш;
- машғулотларни ўтказиб юбориш ёки кечикиб келиш;
- машғулотлар вақтида профессор-ўқитувчининг рухсатисиз аудиториядан чиқиб кетиш;
- бошқа талабанинг саъй-ҳаракатларига қасддан зиён етказиш;
- моддий жиҳатдан яхши таъминланганлигини турли йўллар билан кўз-кўз қилиш қатъиян ман этилади.
- институт ҳудудида шахсий автоуловни ўрнатилган қодаларни бузган ҳолда қолдириш;
- институт ҳудудида спиртли ичимликлар ичиш ва чекиш, наркотик воситалар ёки психотроп моддалар истеъмол қилиш қатъиян ман этилади.

11-БЎЛИМ. МАЪМУРИЯТ, ПРОФЕССОР-ЎҚИТУВЧИЛАР ВА ХОДИМЛАР ЎРТАСИДАГИ ОДОБ-АХЛОҚҚА ОИД МУНОСАБАТЛАР

11.1. Маъмурият, профессор-ўқитувчилар ва ходимлар ўртасидаги муносабатлар, ўзаро хурмат, аҳиллик, меҳнатсеварлик, бағрикенглик, инсонпарварлик, ғамхўрлик ва адолат тамоилларига асосланади.

11.2. Маъмурият, профессор-ўқитувчилар ва ходимларнинг иш фаолиятига доир масалалар бўйича ҳамкорлик қилишида бир тарафнинг бошқа тарафга тазйиқ ўтказишига ёки унга ҳаракат қилишига, шунингдек адолат тамоилларига ва ОТМ манфаатларига зид бўлган қарорлар тайёрланишига йўл қўймайди.

11.3. Лавозим даражалари тенг бўлган ходимлар ўртасидаги муаммоларни ишчи тартибда ҳал этиш тавсия этилади. Лавозим даражалари тенг бўлган ходимларнинг иш жараёнидаги турли муаммоларни ўз ваколатлари доирасида, маъмуриятни жалб этмаган ҳолда ҳал этишлари маъқулланади.

11.4. Жамоада бирор бир масала билан маъмуриятга мурожаат қилиш тартиби субординация тамоили асосида ташкил этилади.

11.5. Профессор-ўқитувчи ва ходимнинг ТошДШИда маънавий-ахлоқий муҳитни янада яхшилаш бўйича ташаббус ва ғоялари рағбатлантирилади.

11.6. Маъмурият профессор-ўқитувчилар ва ходимларнинг касбий ва интеллектуал жиҳатдан ривожланишлари учун қулай иш жойи, замонавий компьютерлар, интернет тармоғидан, кутубхона фонди ва ахборот ресурсларидан эркин фойдаланиш шунингдек ҳордиқ чиқаришлари, дам олишлари, жисмонан чиникишлари учун барча имтиёзларни яратиб беради.

12-БЎЛИМ. РАҒБАТЛАНТИРИШ ВА ЧОРА КЎРИШ ТАРТИБИ

12.1. Ўқув йили давомида “Қоидалар”га тўла риоя қилган, ТошДШИда юксак маънавий-ахлоқий муҳитнинг янада қарор топишига ва мустаҳкамланишига хизмат қилган жамоа аъзолари, факультет деканлари, кафедра мудирлари ва бўлим бошлиқлари тавсиясига биноан ТошДШИ ички тартиб қоидаларига мувофиқ моддий ёки маънавий рағбатлантирилади.

12.2. Жамоа аъзолари ушбу “Қоидалар”ни бузганида, ТошДШИ ички тартиб қоидаларининг “Интизомий таъсир чоралари” бўлимида

келтирилган ҳолатлар бўйича, сабабсиз дарс қолдирган талабаларга 12-бандида белгиланган тартибда чоралар кўрилади.

Шунингдек, жамоа аъзосининг хулқ-атвори устидан жамоат назоратини таъминлаш мақсадида, мазкур қоидаларга риоя этилмаганлиги ҳолатлари ТошДШИдаги Бирлашган касаба уюшма кўмитаси, “Ёшлар иттифоқи БТ, Хотин-қизлар ва “Ота-оналар” Кенгашларида ҳам муҳокама қилиниши ва уларнинг қарорига биноан жамоа аъзосининг хулқ-атвори тўғрисида у яшаб турган маҳалла фуқаролар йиғинига маълумот тариқасида ёзма хабар юбориш амалиёти ҳам жорий этилиши мумкин.

13-БЎЛИМ. ХОТИМА ҚОИДАЛАР

13.1. Мазкур одоб-ахлоқ қоидалари институт Ўзбекистон ёшлар иттифоқи бошланғич ташкилоти ташаббуси ва таклифлари асосида ТошДШИ Илмий Кенгашининг 2018 йил 30 августдаги 1-сонли йиғилиши қарори билан маъқулланган.

13.2. Талабаликка ёки ишга қабул қилинаётган ҳар бир шахс ушбу Қоидалар билан танишиб чиқиши ҳамда унга риоя қилишини ўз зиммасига олиб имзо қўйиши шарт.

Тошкент давлат шарқшунослик институти
1-курс талабасининг тантанали
Қ А С А М Ё Д И

Мен, Тошкент давлат шарқшунослик институтининг биринчи курс талабаси _____,

_____ ,
Ўзбекистон Республикасининг фидоий фарзанди бўлишга ваъда бераман.

Мен, шу институтда таълим ва тарбия олар эканман, жонажон Ватаним, меҳрибон устозларим, азиз ота-оналарим олдида:

инсоний қадриятларни ҳурмат қилишга;

инсонпарварлик ва ватанпарварлик тамойилларига оғишмай амал қилишга;

халқимизнинг урф-одатлари, маънавиятини кўз қорачиғидай асрашга;

муқаддас Ватаним Ўзбекистон Республикаси Конституциясига асосланган қонунларни ҳурмат қилишга;

танлаган касбимни чуқур ва мукамал эгаллашга, юқори малакали шарқшунос мутахассис бўлишга;

ўқишда, таълим-тарбия жараёнида фаол иштирок этишга;

институт ички-тартиб қоидалари ва одоб-ахлоқ меъёрларига қатъий риоя қилишга қасамёд қиламан.

Мен мамлакатимизнинг етакчи олий ўқув юрти – Тошкент давлат шарқшунослик институти талабаси сифатида эзгу орзу-интилишларим йўлида учраган ҳар қандай қийинчиликларни енгиб ўтишга, Ватан ва миллат равнақини ҳар нарсадан устун билишга, унинг шаъни ва шарафини юксалтириш йўлида бор истеъдодим ва имкониятимни ишга солишга тантанали равишда

ҚАСАМЁД ҚИЛАМАН!

Техник муҳаррир: **Миролим Зарифов**
Компьютер версткаси: **Дилфуза Арифжанова**

Ушбу тўплам ТошДШИ Илмий Кенгашининг 2018 йил 30 август
1-сонли йиғилишида нашрга тавсия этилди.

Босишга рухсат этилди 30.08.18.
Бичими А6, 60x84 ¹/₃₂. Шартли 2,0 б.т.
1500 нусхада босилди. Буюртма №
Тошкент давлат шарқшунослик институтининг кичик босмахонаси.
Тошкент, Шаҳрисабз кўчаси, 25 уй.

© Тошкент давлат шарқшунослик институти, 2018